

PATVIRTINTA
Lietuvos nacionalinės Martyno
Mažvydo bibliotekos generalinio
direktoriaus 2010 m. vasario 8 d.
įsakymu Nr. B-32
(Lietuvos nacionalinės Martyno
Mažvydo bibliotekos generalinio
direktoriaus 2014 m. 02 24 d.
įsakymo Nr. B-42 redakcija)

VIRTUALIOS KULTŪROS PAVELDO INFORMACINĖS SISTEMOS NUOSTATAI

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Virtualios kultūros paveldo informacinės sistemos (toliau – VEPIS) nuostatai reglamentuoja VEPIS steigimo pagrindą, tikslą, uždavinius ir funkcijas, organizacinę, informacinę ir funkcinę struktūras, duomenų teikimo ir naudojimo tvarką, reikalavimus duomenų saugai, VEPIS finansavimą, modernizavimo ir likvidavimo procedūras.

2. Šiuose nuostatuose vartojamos sąvokos:

2.1. **Atminties institucija** – archyvas, biblioteka, muziejus ar kita institucija, dalyvaujanti formuojant, integruojant ir skleidžiant žmonijos kultūrą, užfiksuotą kultūros paveldo objektuose;

2.2. **Skaitmenintas objektas** – kultūros paveldo objekto skaitmeninė kopija, atvaizdas ar įrašas, taip pat informacija apie kultūros paveldo objektus;

2.3. **Metaduomenys** – struktūrizuoti duomenys, aprašantys skaitmenintus objektus ir jų ypatybes;

2.4. **Elektroninė knyga** – skaitmenintas objektas, saugomas specialiu elektroniniu formatu ir kuris gali būti laikomas spausdintinės knygos analogu;

2.5. **Elektroninių knygų biblioteka** – VEPIS dalis, kurioje saugomos ir pateikiamos elektroninės knygos.

2.6. Kitos VEPIS nuostatuose vartojamos sąvokos atitinka Lietuvos Respublikos valstybės informacinių išteklių valdymo įstatyme (Žin., 2011, Nr. 163-7739) (toliau – Išteklių įstatymas), Valstybės informacinių sistemų steigimo, kūrimo, modernizavimo ir likvidavimo tvarkos apraše, patvirtintame Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2013 m. vasario 27 d. nutarimu Nr. 180 (Žin., 2013, Nr. 23-1122) (toliau – Aprašas), Lietuvos kultūros paveldo skaitmeninimo, skaitmeninio turinio saugojimo ir prieigos strategijoje, patvirtintoje Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2009 m. gegužės 20 d. nutarimu Nr. 493 (Žin., 2009, Nr. 66-2624) (toliau – Strategija) ir Bendrųjų elektroninės informacijos saugos reikalavimų apraše, patvirtintame Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2013 m. liepos 24 d. nutarimu Nr. 716 (Žin., 2013, Nr. 86-4310) apibrėžtas sąvokas.

3. VEPIS steigimo teisinis pagrindas:

3.1. Strategijos 23.2 punktas;

3.2. Lietuvos kultūros paveldo skaitmeninimo koncepcijos, patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2005 m. rugpjūčio 25 d. nutarimu Nr. 933 (Žin., 2005, Nr. 105-3877), 1 straipsnio 2 punktas;

3.3. Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos nuostatų, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1992 m. rugpjūčio 24 d. nutarimu Nr. 631 (Žin., 1992, Nr. 29-863; 2006, Nr. 27-894) 8.2 punktas.

4. Teisės aktai, kuriais vadovaujantis tvarkoma VEPIS:

4.1. Išteklių įstatymas;

4.2. Lietuvos Respublikos autorių teisių ir gretutinių teisių įstatymas (Žin., 1999, Nr. 50-1598; Žin., 2003, Nr. 28-1125) (toliau – Autorių teisių ir gretutinių teisių įstatymas);

4.3. Aprašas;

4.4. Strategija;

4.5. Lietuvos Respublikos kultūros ministro 2010 m. sausio 7 d. įsakymas Nr. ĮV-6 „Dėl skaitmeninio turinio kūrimo, saugojimo ir prieigos standartų bei norminių aktų dokumentų sąrašo patvirtinimo“ (Žin., 2010, Nr. 8-379);

4.6. Lietuvos Respublikos kultūros ministro 2011 m. gegužės 23 d. įsakymas Nr. ĮV-384 „Dėl skaitmeninio turinio kūrimo rekomendacijų patvirtinimo“ (Žin., 2011, Nr. 66 -3131);

4.7. Lietuvos Respublikos asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymas (Žin., 1996, Nr.63-1479);

4.8. kiti informacinių sistemų kūrimą reglamentuojantys Lietuvos Respublikos teisės aktai.

5. VEPIS tikslas – informacinių technologijų priemonėmis centralizuotai kaupti ir tvarkyti Lietuvos atminties institucijų skaitmenintus objektus bei jų metaduomenis.

6. VEPIS uždaviniai:

6.1. automatizuoti atminties institucijose saugomų kultūros paveldo objektų skaitmeninimo ir pateikimo centralizuotam saugojimui procesus;

6.2. automatizuoti Lietuvos istorinių vietovardžių, asmenvardžių ir istorinės chronologijos tezauro (toliau – BAVIC) kūrimo ir naudojimo atminties institucijose procesus;

6.3. sukurti vieningą prieigą prie atminties institucijų skaitmenintų objektų ir jų metaduomenų;

6.4. kompiuterizuoti skaitmenintų objektų paiešką panaudojant BAVIC;

6.5. teikti elektronines paslaugas portale:

6.5.1. duomenų paieška ir rezultatų gavimas;

6.5.2. kompiuterizuotos darbo vietos užsakymas;

6.5.3. paklausimų, skaitmenintų objektų vertinimų ir atsiliepimų pateikimas;

6.5.4. asmeninių skaitmenintų objektų rinkinių – kolekcijų sudarymas.

7. Pagrindinės VEPIS funkcijos:

7.1. vykdyti skaitmenintų objektų bei jų metaduomenų parengimą, surinkimą, įkėlimą, saugojimą;

7.2. valdyti VEPIS duomenų srautus ir prieigos teises;

7.3. kaupti ir apdoroti statistinius duomenis ir formuoti statistines ataskaitas;

7.4. perduoti skaitmenintus objektus ir (arba) jų metaduomenis į kitas skaitmeninį turinį saugančias informacines sistemas ar duomenų bazes;

7.5. priimti, apdoroti atminties institucijų vykdomų kultūros paveldo objektų skaitmeninimo veiklą ir rezultatų rodiklius ir perduoti juos skaitmeninimo stebėsenai vykdyti;

7.6. kurti ir naudoti BAVIC bei teikti jo duomenis VEPIS atminties institucijoms.

II. VEPIS ORGANIZACINĖ STRUKTŪRA

8. VEPIS valdytojas ir tvarkytojas yra Lietuvos nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka (toliau – Nacionalinė biblioteka), kuri atlieka Išteklių įstatymo nustatytas funkcijas, turi šiame įstatyme nurodytas teises ir pareigas.

9. Duomenų teikėjai yra institucijos, duomenis teikiančios iš valstybės informacinių sistemų:

9.1. Nacionalinė biblioteka – iš Lietuvos integralios bibliotekų informacijos sistemos (toliau – LIBIS);

9.2. Lietuvos dailės muziejus – iš Lietuvos integralios muziejų informacinės sistemos;

9.3. Lietuvos vyriausiojo archyvaro tarnyba – iš Elektroninio archyvo informacinės sistemos;

9.4. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerija – iš Lietuvos mokslo ir studijų elektroninių dokumentų informacinės sistemos.

9.5. Lietuvių kalbos institutas – iš Lietuvių kalbos išteklių informacinės sistemos.

10. VEPIS naudojantys asmenys – visi fiziniai asmenys ir juridinių asmenų atstovai besinaudojantys VEPIS (toliau – paslaugų gavėjai):

10.1. turi teisę naudotis VEPIS teikiamais duomenis ir elektroninėmis paslaugomis VEPIS nuostatų nustatyta tvarka;

10.2. privalo naudoti VEPIS teikiamus duomenis, nepažeidžiant Autorių teisių ir gretutinių teisių įstatymo.

III. VEPIS INFORMACINĖ STRUKTŪRA

11. VEPIS informacinę struktūrą sudaro:

11.1. Skaitmenintų objektų ir jų metaduomenų loginė duomenų bazė;

- 11.2. BAVIC loginė duomenų bazė;
 - 11.3. VEPIS naudotojų duomenų loginė duomenų bazė;
 - 11.4. Administracinių duomenų loginė duomenų bazė;
 - 11.5. Elektroninių paslaugų duomenų loginė duomenų bazė;
 - 11.6. Statistinių duomenų loginė duomenų bazė.
12. Skaitmenintų objektų ir jų metaduomenų loginėje duomenų bazėje tvarkomi duomenys:
- 12.1. skaitmenintas objektas;
 - 12.2. skaitmeninto objekto metaduomenys:
 - 12.2.1. objekto tipas;
 - 12.2.2. koduota informacija;
 - 12.2.3. pavadinimas (antraštė);
 - 12.2.4. leidimo duomenys;
 - 12.2.5. fiziniai duomenys;
 - 12.2.6. pastabos;
 - 12.2.7. objektų sąryšio duomenys;
 - 12.2.8. tema/rubrika;
 - 12.2.9. autorius (-iai)/rengėjas (-jai);
 - 12.2.10. skaitmeninio objekto kilmės duomenys;
 - 12.2.11. techniniai skaitmeninto objekto sukūrimo duomenys.
13. BAVIC loginėje duomenų bazėje tvarkomi duomenys:
- 13.1. asmenvardis;
 - 13.2. grupė/kolektyvas;
 - 13.3. vietovardis;
 - 13.4. laikotarpis;
 - 13.5. tema.
14. VEPIS naudotojų duomenų loginėje duomenų bazėje tvarkomi duomenys;
- 14.1. vardas;
 - 14.2. pavardė;
 - 14.3. užšifruotas slaptažodis;
 - 14.4. prisijungimo vardas;
 - 14.5. elektroninio pašto adresas;
 - 14.6. pareigos;
 - 14.7. atstovaujamos institucijos duomenys;
 - 14.8. prisijungimo prie VEPIS data ir laikas.
15. Administracinių duomenų loginėje duomenų bazėje tvarkomi duomenys:

- 15.1. VEPIS prieigos teisės ir įgaliojimai;
- 15.2. VEPIS duomenų tvarkymui reikalingi koduotų duomenų sąrašai;
- 15.3. skaitmeninimo stebėsenos vykdymui reikalingi klasifikatoriai:
 - 15.3.1. Šalis,
 - 15.3.2. Skaitmeninimo veiklą vykdanči institucija/įstaiga/organizacija,
 - 15.3.3. Skaitmeninimo veiklą vykdančių institucijų/įstaigų/organizacijos tipas,
 - 15.3.4. Skaitmeninimo veiklą vykdančių institucijų/įstaigų/organizacijos veiklos sritis,
 - 15.3.5. Skaitmeninimui naudojama techninė įranga,
 - 15.3.6. Skaitmenintų objektų archyvavimo standartai,
 - 15.3.7. Skaitmenintų objektų sklaidos formatai,
 - 15.3.8. Metaduomenų kontroliuojami žodynai,
 - 15.3.9. Metaduomenų turinio standartai,
 - 15.3.10. Metaduomenų struktūros formatai,
 - 15.3.11. Skaitmenintų objektų ir metaduomenų ilgalaikio saugojimo standartai,
 - 15.3.12. Skaitmenintų objektų sklaidos standartai,
 - 15.3.13. Dokumentų skaitmenintų objektų archyvavimo standartai,
 - 15.3.14. Garso įrašų skaitmenintų objektų archyvavimo standartai,
 - 15.3.15. Skaitmeninimo veiklą koordinuojanti institucija,
 - 15.3.16. Kvalifikacijos kėlimo renginio kategorija,
 - 15.3.17. Kvalifikacijos kėlimo renginio lygis,
 - 15.3.18. Kvalifikacijos kėlimo renginio kalba;
- 15.4. ataskaitų šablonai;
- 15.5. VEPIS pakeitimų, procesų veiklos ir veiklos įvykių žurnalo duomenys.
16. Elektroninių paslaugų duomenų loginėje duomenų bazėje tvarkomi duomenys:
 - 16.1. kompiuterizuotos darbo vietos rezervacijos duomenys;
 - 16.2. užsakymų, paklausimų, vertinimų, atsiliepimų duomenys;
 - 16.3. asmeninių skaitmenintų objektų rinkinių – kolekcijų duomenys.
17. Statistinių duomenų loginėje duomenų bazėje tvarkomi duomenys:
 - 17.1. skaitmenintų objektų teikimo ir jų panaudojimo statistika;
 - 17.2. portalo lankomumo statistika;
 - 17.3. elektroninių paslaugų naudojimo statistika;
 - 17.4. atminties institucijų vykdomų kultūros paveldo objektų skaitmeninimo veiklą ir rezultatų rodikliai stebėsenai vykdyti.
18. Į VEPIS teikiami duomenys iš:
 - 18.1. LIBIS duomenų, nurodytų 12, 13.1-13.2, 13.5, 17.4 punktuose;

18.2. Lietuvos integralios muziejų informacinės sistemos duomenų, nurodytų 12, 17.4 punktuose;

18.3. Elektroninio archyvo informacinės sistemos duomenų, nurodytų 12, 17.4 punktuose;

18.4. Lietuvos mokslo ir studijų elektroninių dokumentų informacinės sistemos duomenų, nurodytų 12, 17.4 punktuose;

18.5. Lietuvių kalbos išteklių informacinės sistemos duomenų, nurodytų 13.3-13.4 punktuose.

IV. VEPIS FUNKCINĖ STRUKTŪRA

19. VEPIS funkcinę struktūrą sudaro:

- 19.1. Duomenų apdorojimo posistemis;
- 19.2. Administravimo posistemis;
- 19.3. Portalo posistemis;
- 19.4. Skaitmeninimo stebėsenos posistemis.

20. Duomenų apdorojimo posistemis, kurį sudaro:

20.1. Duomenų parengimo modulis, atliekantis:

- 20.1.1. skaitmenintų objektų tvarkymą ir valdymą,
- 20.1.2. parengtų metaduomenų sujungimo su skaitmenintu objektu valdymą;
- 20.1.3. elektroninių knygų paruošimą ir valdymą;
- 20.1.4. elektroninių knygų bibliotekos tvarkymą ir valdymą.

20.2. Duomenų įkėlimo į VEPIS modulis, atliekantis:

- 20.2.1. skaitmenintų objektų išvestinių vaizdų (vidutinės raiškos vaizdo, skirto internetui ir piktogramos) paruošimą, metaduomenų konvertavimą ir įkėlimą į VEPIS;
- 20.2.2. parengtų skaitmenintų objektų ir jų metaduomenų kokybės kontrolę.

20.3. BAVIC tvarkymo modulis, atliekantis istorinių vietovardžių, asmenvardžių ir istorinės chronologijos įrašų tvarkymą, valdymą ir naudojimą.

21. Administravimo posistemis, kurį sudaro:

21.1. Administravimo modulis – atliekantis:

- 21.1.1. vidinių ir išorinių duomenų srautų valdymą;
- 21.1.2. prieigos prie VEPIS resursų valdymą;
- 21.1.3. VEPIS naudotojų ir paslaugų gavėjų registracinių duomenų, autentifikavimo bei autorizavimo valdymą ir tvarkymą;
- 21.1.4. koduotų duomenų sąrašų, ataskaitų šablonų valdymą;
- 21.1.5. statistinių duomenų kaupimą, apdorojimą ir pateikimą;
- 21.1.6. VEPIS pakeitimų, procesų ir veiklos įvykių žurnalo kaupimą, apdorojimą ir

pateikimą.

21.2. Duomenų mainų ir integracijos modulis, atliekantis:

21.2.1. skaitmenintų objektų ir (arba) metaduomenų iš VEPIS į kitas skaitmeninį turinį saugančias informacines sistemas ar duomenų bazes pateikimą;

21.2.2. skaitmenintų objektų ir (arba) jų metaduomenų iš kitų skaitmeninį turinį saugančių informacinių sistemų ar duomenų bazių surinkimą/paėmimą ir įkėlimą į VEPIS;

21.2.3. BAVIC duomenų teikimo VEPIS duomenų teikėjams funkcijas;

21.2.4. duomenų apie elektroninių knygų užsakymą pateikimą į LIBIS;

21.2.5. paslaugų gavėjų autentifikavimo ir autorizavimo per LIBIS ar OpenID valdymą.

22. Portalo posistemis, kurį sudaro:

22.1. Informacijos pateikimo ir paieškos portale modulis, atliekantis:

22.1.1. VEPIS saugomų skaitmenintų objektų, jų metaduomenų ir BAVIC pateikimą portale;

22.1.2. paiešką pagal užklausas;

22.1.3. paieškos rezultatų pateikimą ir valdymą, atsižvelgiant į skaitmenintų objektų tipus ir pateikiant juos peržiūrai ar per klausymui, ar skaitymui, ar parsisiuntimui.

22.2. Elektroninių paslaugų teikimo modulis, atliekantis:

22.2.1. kompiuterizuotų darbo vietų, skaitmenintų objektų didelės raiškos vaizdų peržiūrai, rezervavimo valdymą;

22.2.2. paklausimų, pateiktų duomenų teikėjams, valdymą;

22.2.3. skaitmeninių objektų ir elektroninių paslaugų vertinimų, atsiliepimų tvarkymą ir valdymą;

22.2.4. asmeninių skaitmenintų objektų rinkinių – kolekcijų valdymą.

23. Skaitmeninimo stebėsenos posistemis, kurį sudaro:

23.1. Skaitmeninimo proceso ir rezultatų stebėsenos modulis, atliekantis atminties institucijų pateiktų kultūros paveldo objektų skaitmeninimo veiklų ir rezultatų rodiklių tvarkymą ir apdorojimą.

23.2. Klasifikatorių modulis, atliekantis skaitmeninimo stebėsenos posistemio klasifikatorių tvarkymą ir valdymą.

23.3. Ataskaitų generavimo modulis, atliekantis atminties institucijų vykdomų kultūros paveldo objektų skaitmeninimo veiklų ir rezultatų rodiklių apdorojimą ir ataskaitų formavimą bei pateikimą stebėsenai vykdyti.

V. VEPIS DUOMENŲ TEIKIMAS IR NAUDOJIMAS

24. VEPIS kaupiami duomenys yra vieši ir skelbiami portale:

24.1. laisva ir nuolatinė prieiga internetu prie portale skelbiamų VEPIS skaitmenintų objektų, kurių prieiga neribojama Autorių teisių ir gretutinių teisių įstatymo nuostatomis;

24.2. garso kūrinį, kurių prieiga ribojama Autorių teisių ir gretutinių teisių įstatymo pateikimas ir prieiga internete, paieška ir perklausa pagal VEPIS valdytojo sudarytas licencines sutartis su autorių teisių ir gretutinių teisių kolektyvinio administravimo asociacijomis.

25. Duomenys duomenų gavėjams teikiami tokio turinio ir tokios formos, kurie VEPIS jau naudojami ir nereikalauja papildomo duomenų apdorojimo. Tais atvejais, kai teikiamų dokumentų turinys ir forma neatitinka duomenų gavėjų poreikių, su duomenų valdytoju sudaroma speciali duomenų teikimo sutartis.

26. Duomenys duomenų gavėjams teikiami neatlygintinai.

27. Duomenys Europos Sąjungos valstybių narių ir (arba) Europos ekonominės erdvės valstybių, trečiųjų šalių fiziniams ir juridiniams asmenims, juridinio asmens statuso neturintiems subjektams, jų filialams ir atstovybėms teikiami Išteklį įstatymo nustatyta tvarka.

28. VEPIS duomenų gavėjai turi teisę reikalauti ištaisyti netikslius duomenis. Jeigu VEPIS duomenų gavėjai nustato, kad teikiami duomenys yra neteisingi, neišsamūs, netikslūs ar tvarkomi neteisėtai, tuomet jis rašytiniu prašymu kreipiasi į VEPIS valdytoją. VEPIS valdytojas nedelsdamas patikrina duomenis, ištaiso neteisingus, netikslius, papildo neišsamius duomenis ar sustabdo tokių duomenų tvarkymo veiksmus, išskyrus saugojimą, o nustatęs, kad duomenys tvarkomi neteisėtai, sunaikina neteisėtai tvarkomus duomenis ar sustabdo tokių duomenų tvarkymo veiksmus, išskyrus saugojimą.

29. VEPIS valdytojas informuoja duomenų gavėjus apie jų prašymu ištaisytus ar sunaikintus duomenis, sustabdytus duomenų tvarkymo veiksmus.

VI. VEPIS DUOMENŲ SAUGA

30. VEPIS duomenų saugą reglamentuoja VEPIS valdytojo tvirtinami VEPIS duomenų saugos nuostatai ir saugos politiką įgyvendinantys dokumentai, kurie rengiami, derinami ir tvirtinami Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatyta tvarka.

31. Už VEPIS kaupiamų duomenų saugą atsako VEPIS valdytojas, tvarkytojas ir duomenų teikėjai.

32. VEPIS duomenų sauga užtikrinama organizacinėmis, techninėmis, technologinėmis, metodinėmis ir kitomis priemonėmis, atitinkančiomis Bendrųjų elektroninės informacijos saugos reikalavimų aprašą, Saugos dokumentų turinio gairių aprašą ir Valstybės informacinių sistemų, registrų ir kitų informacinių sistemų klasifikavimo ir elektroninės informacijos svarbos nustatymo gairių aprašą, patvirtintus Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2013 m. liepos 24 d. nutarimu Nr.716 (Žin., 2013, Nr. 86-4310), Išteklį įstatyme ir kituose teisės aktuose nustatytus

duomenų saugos reikalavimus.

33. VEPIS valdytojas vykdo VEPIS duomenų saugos reikalavimų įgyvendinimo ir laikymosi priežiūrą.

34. VEPIS duomenų gavėjai yra atsakingi už skaitmenintų objektų naudojimą, nepažeidžiant jų autorių ir gretutinių teisių subjektų nustatytų šių objektų naudojimo sąlygų bei autorių teisių subjektų turtinių ir neturtinių teisių.

35. Duomenys VEPIS saugomi neribotą laiką.

VII. VEPIS FINANSAVIMAS

36. VEPIS kūrimas finansuojamas Europos Sąjungos struktūrinių fondų ir Lietuvos Respublikos biudžeto lėšomis;

37. VEPIS eksploatacija ir modernizavimas finansuojamas Lietuvos Respublikos biudžeto lėšomis, Europos Sąjungos struktūrinių fondų bei kitų paramos fondų ir (ar) finansinių mechanizmų ir kitų teisėtų finansinių šaltinių lėšomis.

VIII. VEPIS MODERNIZAVIMAS IR LIKVIDAVIMAS

38. VEPIS modernizuojama ir likviduojama Išteklių įstatymo ir Aprašo nustatyta tvarka.

39. VEPIS likviduojama, jeigu panaikinamos teisės aktuose nustatytos funkcijos, kurioms atlikti valstybės informacinė sistema įsteigta.

40. VEPIS likviduojant, VEPIS saugomi duomenys perduodami kitos tokią pat arba panašią paskirtį turinčios sistemos valdytojui ir (ar) tvarkytojui, kitos, steigiamos vietoj likviduojamos, sistemos valdytojui ir (ar) tvarkytojui arba perduodami valstybės archyvams Lietuvos Respublikos dokumentų ir archyvų įstatymo (Žin., 1995, Nr. 107-2389; 2004, Nr. 57-1982) nustatyta tvarka.

IX. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

41. VEPIS valdymas ir sauga vertinami atliekant informacinių technologijų auditą Išteklių įstatymo nustatyta tvarka ir terminais.

SUDERINTA

Informacinės visuomenės plėtros komiteto
prie Lietuvos Respublikos Susisiekimo ministerijos
2014 m. vasario 13 d. raštu Nr. 219